

Мал таргьлуллгъна кӧдлмшиг сӕанӕр кӱцӕхмн

Малиг зуна зуслнӕгд хӕрӱлдж таргьлулх тӧр— йир ик чинртӕ кӧдлмш. Государствд мах ӧглгъиг икдӱллгънӕ кергиг цуг Халымг таньгъчин колхозмуд болн совхозмуд, тер дотр теднӕ гардачнр, колхозникӱд болн совхоздин кӧдлмшчнр сӕн кӱцлтӕгъӕр кецхӕх зӧвтӕ.

Ясрулдж таргьлулх малиг колхозмуд болн совхозмуд, цаг тӱдӕл уга, эртӕснӕ йилгъдж, итклтӕ сӕн колхозникӱдт боли совхозин кӧдлмшчнрт даалгъдж, государствд ӧгх малиг сӕанӕр, онц, ӧдр сӧ уга хӕрӱлдж, идгин сӕанинӕ олзлдж, цагтнӕ услдж хӕлӕх зӧвтӕ. Государствд ӧгх махна зураг кӱцӕхин тӧлӕ, тер мал хӕлӕджӕх улс эврӕннӕ чидлӕн ӕрвлл уга кӧдлцхӕх кергтӕ.

Ӱвлин цагла малд ик хотхол кергтӕ. Хаврин, зунин болн намрин цагла болхла малд ӧвсн, солом, силос, буудӕн гуӱр болн оньгдан хотхол кергтӕ биш. Ногъан ӧӧдӕн кӧкрӕд гарн бийӕр малиг идгт гаргъхмн. Малиг хӕрӱлдж асрлгън колхозмудт боли совхозмудт гарунӕ татг боли ӱннӕ багъ болдж тусна. Ӱвлин цагла мал асрлгънд олн-ӕмтн орлццхана. Хаврин болн зунин цагла мал хӕлӕлгънд багъар ӕмтн керглгднӕ. Таргън боли сӕн чинӕтӕ мал государствд

ӧгхлӕ, толгъанӕ цӧбкӕр ӧггдхмн.

Сӕанӕр хӕрӱлдж хӕлӕсн цагт ӕкн бод мал 400 килограмм бӕӕсн болхла, ясрулдж таргьлулсна хӧӧн 500 килограмм болдж татна. Гурвн-дӧрвн сарин дунд нег толгъа малас 100 килограмм привес авч болх аргъ бӕӕнӕ. Талданар келхд, малин чиньгнӱрнӕ 25-30 процент ӧснӕ.

Мал таргьлуллгъна кӧдлмшт ӧмн нӱӱрт йовх улс олн бӕнӕ. Ӱлгӱрнӕ, Целинн района „Родина“—нертӕ колхозин ах ӱкрч болдж Куликов А. И. кӧдлджӕнӕ. Нидн джил ӕн бригад хойр наста бӱрӱс боли гунджд хӕлӕдж асрв. Тер маласн ӧдртӕн дундин нег толгъагъаснӕ 950-1000 грамм привес авч бӕӕв.

Тер мет, бас сӕанӕр ӱр Чумудовин бригад нидн джил кӧдлв. Тиим ӱзмджтӕ кӧдлмшин ашд, бригад 1956 джил 7680 арслнӕ мӧнӕгӕр мӧрӕлгдв. Чумудовин бригадин малмуд дундлад нег толгъанӕ 400 килограмм болдж государствд ӧггдв.

Мал хӕрӱллгънд гаргъх цагт, гунд боли гундждиг насарнӕ йилгъдж, чиньнӱрддж, чинӕгъинӕ хӕлӕдж гуртмуд бӱрдӕх кергтӕ, тиигӕд онц йилгъдж орксн цагтан ӧвртнӕ боли турунднӕ шатадж тамгъ тӕвх кер-

гтӕ. Тегӕд мал болгъниг чиньнӱрдӕд, дигинӕ гуртовой ведомостьд бичдж, ӕктар ах ӱкрчд даалгъдж ӧгхмн. Хӕлӕдж таргьлулджах малмудиг сар болгън чиньнӱрддж, салу-салу гуртовой ведомостьд бичджӕхмн.

Ӕр боли кӱӱкн бӱрӱсиг салгъдж хӕрӱлхмн. Нег гурт 75-100 толгъа малас бӱрдӕгдх зӧвтӕ. Иим гуртиг хойр кӱн хӕрӱлхмн; 120-250 толгъа малиг дӧрвн кӱн хӕлӕхмн.

Ӕтцн малмудиг сӕн ногъата идгт 100-110 ӧдр, дундин чинӕтӕ малмудиг—80-90 ӧдр, 2-3 наста малмудиг—120-130 ӧдр, нег боли кӱс-дундур джил болсн бӱрӱсиг—140-145 ӧдр хӕрӱлхмн.

Малиг ясрулдж таргьлулдж хӕлӕхлӕрн цагланӕ усинӕ ӧгч, сӕн кӧк ногъагъар идӱлдж ӧдртӕн 30-40 грамм давс ӧгч бӕӕх кергтӕ. Ӕн хамгиг сӕн кевӕр кӱцӕгъӕд, эваргъинӕ олад, шунмгъа кевӕр кӧдлхлӕ, государствд сӕн, таргън мах икӕр ӧгч чадхвдн.

Халымг таньгъчин колхозмуд боли совхозмудин кӱчкӧлсчнр 1957-ч джилд ниднӕкӕсн 1,6 холва икӕр государствд мах ӧгх болдж бий деерӕн даалгъвр авцхала. Ӕн даалгъвриг шунмгъа кевӕр кӱцӕхин кергт малиг таргьлуллгъна тӧриг сӕн кевӕр тетгхмн.

Зоотехник ЦЕБЕКОВ Ӕ.